herpy

GECKOR

Spearpoint leaf-tailed gecko

Uroplatus ebenaui

Uroplatus ebenaui är den minsta av bladsvansgeckorna, bara 9-10 cm lång inklusive svans. Med den korta, spetsiga svansen, de små hornen ovanför ögonen och den svarta munhålan liknar den ett vissnat blad. Den lever på Nosy Be och i norra Madagaskar och kräver sval, fuktig och stabil skötsel.

Familj: Gekkonidae Tidigare namn: *Uroplates ebenaui*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**9-10 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**5-10 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Torrskog och regnskog**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**22-28 °C**
Temperatur, natt	**16-20 °C**
Luftfuktighet	**60-100 %**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**2 ägg**
Inkubation	**90-120 dagar** vid 20-25 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Uroplatus ebenaui är den minsta arten i släktet och blir bara omkring 9-10 cm inklusive svans. Den hör till en grupp små, lövliknande bladsvansgeckor där kroppen nästan inte har några hudfransar. Däremot har den en kort, smal och spetsig svans som liknar ett blad, små hornliknande ögonfransar ovanför ögonen och en nästan rak hudkam mellan dem. Den svarta munhålan är ett viktigt kännetecken.

Arten beskrevs 1879 av Oskar Boettger, och det vetenskapliga namnet hedrar den tyske zoologen Karl Ebenau. Taxonomin har varit förvirrad. Djur som såldes som *U. ebenaui* var under en period i själva verket en annan, ännu obeskriven art med rosa munhåla, och de två arterna kan nästan bara kännas igen på munhålans färg. *Uroplatus fiera* liknar också en stor *U. ebenaui*. Är du osäker på vad du har, titta i munnen: svart munhåla pekar på *U. ebenaui*. Artens släktskap med *Uroplatus phantasticus* är inte slutligt utrett, och *U. ebenaui* kan vara ett komplex av flera arter.

Hos hanarna i artgruppen liknar svansen ofta ett blad med insektsgnag, och de kan ha en vit tår under ögat. Honornas svans liknar ett friskt blad. På dagen sitter djuret nästan orörligt, tillplattat mot bark eller hopkrupet som ett vissnat blad, och då är det nästan omöjligt att upptäcka. Det är ett ömtåligt utställningsdjur och inte ett djur för hantering.

Utbredning och livsmiljö

Uroplatus ebenaui förekommer på Madagaskar. Typlokalen är ön Nosy Be utanför nordvästkusten, och arten finns också på den lilla grannön Nosy Komba. På själva Madagaskar anges den från landets norra och nordöstra del, från havsnivå upp till omkring 500 m.

Utbredningen är begränsad, och arten står som sårbar på IUCN:s rödlista, eftersom skogen på Madagaskar försvinner. Flera nära besläktade arter har förväxlats med den, så de äldre fyndangivelserna är inte alla säkra.

> **Naturlig utbredning:** Madagaskar.

LIVSMILJÖ

Arten lever i tropisk regnskog och i torr lövfällande skog från havsnivå till omkring 500 m. Den är knuten till buskar och låga växter och lever närmare marken än de stora bladsvansgeckorna, som sitter på trädstammar. Därför liknar den vissna blad och inte bark.

Den är aktiv på natten och i skymningen och jagar insekter. På dagen vilar den bland löv och grenar, där kamouflaget döljer den. Äggen läggs på marken. Det finns bara få mätningar av klimatet på artens egna levnadsplatser. Hos bladsvansgeckor i allmänhet är nätterna svalare än dagarna, och luftfuktigheten är högst på natten.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur kan hållas i ett terrarium på minst 45 × 45 × 45 cm (längd × bredd × höjd), helst med frontöppning. Arten lever nära marken i buskar, så ett terrarium som är lika brett som högt passar bättre än ett smalt och högt. Ett par eller en liten grupp behöver ett större terrarium, och ju större terrariet är, desto lättare är det att hålla temperatur och fukt stabila. Ungdjur kan hållas i små lådor tills de äter själva och är halvvuxna.

Inred med många tunna grenar, ungefär så tjocka som en blyertspenna, lodräta och sneda, så att djuret kan vila på dem på dagen. Levande växter som fikus, pothos och drakträd ger gömslen och håller kvar fukten, och ett lager torra blad i en del av botten ger äggläggningsplats. Som bottensubstrat används 5-8 cm fuktig torvmossa eller sphagnum, som håller kvar vattnet utan att bli sumpigt. Terrariet ska ha god korsventilation så att luften inte blir stillastående. Glas håller bäst på fukten i torra rum, och nätterrarier kräver ett fuktigt rum.

TEMPERATUR

Uroplatus ebenaui tål inte värme. På dagen ska det vara 22-28 °C, helst i den svalare änden, och terrariet får aldrig komma över 28 °C. På natten ska temperaturen sjunka till 16-20 °C. På vintern, från november till februari, kan dagstemperaturen sänkas något till 20-23 °C, och natten till 13-18 °C.

En lokal värmefläck på 32-38 °C är valfri. Den ska vara liten, så att djuret alltid kan dra sig undan till svalare delar. I ett litet terrarium är en värmefläck inte säker, eftersom arten överhettas lätt. Använd en vit eller klar värmelampa med låg effekt och aldrig färgat ljus, och styr den med termostat. Mät temperaturen med en digital termometer både högt upp och längst ner. Värmebölja på sommaren är farligare än kalla vinterdagar. Ett djur som får det för varmt blir oroligt och rör sig hela tiden i stället för att sitta still.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska svänga mellan omkring 60 % på dagen och 80-90 % på natten: låt terrariet torka ut till 60-70 % på eftermiddagen, och spraya kraftigt till 85-90 % på kvällen. Den dagliga svängningen hämmar mögel och håller luftvägarna friska. Spraya med ljummet vatten, aldrig kallt, och låt inte botten stå i vatten. Vanligt kranvatten är bättre än destillerat eller avhärdat, eftersom det innehåller mineraler. Ett automatiskt sprinklersystem är en stor hjälp om du inte själv kan spraya flera gånger om dagen.

Djuret dricker droppar från blad och glas efter sprayning och behöver ingen vattenskål. Insjunkna ögon och en vikt svans tyder på uttorkning och kräver omedelbar åtgärd. Om djuret ömsar hud i ett stycke utan rester är fukten rätt.

LJUS OCH UVB

Ge UVB, eftersom djuren i naturen vilar öppet på dagen och får lite sol. Det är Ferguson-zon 1, så det behövs bara lite. Sikta på ett UV-index på 1-2 vid vilplatsen, t.ex. med ett T5-rör med 5 % eller 7 % ovanför nätlocket, så att resten av terrariet ligger i skugga. Arter som liknar blad får troligen mindre UV i naturen än de som liknar bark, så håll dig i den låga änden.

Låt ljuset vara tänt 11-14 timmar om dagen, längst på sommaren, och styr det med en timer. På natten ska det vara helt mörkt, eftersom djurens ögon är mycket ljuskänsliga. Behöver du arbeta i rummet, använd en svag ficklampa. Levande växter kan kräva en LED-växtlampa.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Uroplatus ebenaui äter insekter, och kött eller växtkost avvisas eller gör djuret sjukt. Ge syrsor, dubiakackerlackor och andra små kackerlackor, gräshoppor och ibland fjärilslarver. Foderdjuren ska vara mindre än djurets huvud, och för en så liten art innebär det små insekter. Ge hellre några få, passande stora bytesdjur än många små. Sniglar är naturlig föda och är extra viktiga för avelshonor: efter flera kullar blir honorna ofta kalkfattiga, och små sniglar i en mycket låg skål med precis så mycket vatten att de hålls vid liv och i rörelse kan avhjälpa det.

Ungdjur får mat dagligen, och vuxna varannan dag, så mycket som de hinner äta under en natt. Väg djuren varje vecka så att du ser om vikten är stabil. Ge fodret på kvällen efter sprayning, så att kalken inte sköljs av. Undvik hårda foderskålar, eftersom djuren kastar sig ner efter bytet och kan slå sig. Foderdjuren ska ha fått ordentligt foder minst 24 timmar innan. Pudra dem lätt med kalk vid varannan utfodring och med multivitamin med jämna mellanrum. Använder du UVB ska kalken innehålla lite eller inget D3. Utan UVB ska den innehålla D3. För mycket tillskott ger fettdepåer under käken och framför bakbenen.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Uroplatus ebenaui är ett utställningsdjur och inte ett djur du tar upp. Djuren stressas lätt, så hanteringen bör begränsas till det absolut nödvändiga och högst en gång i veckan. Ett lugnt djur rör sig långsamt och sitter ofta helt stilla. Ett stressat djur är i ständig rörelse, kan hoppa, gapa, kröka kroppen, ringla svansen eller skrika. Svansen är en viktig signal och används också under parning.

Ett enskilt djur trivs bra ensamt. Par och små grupper kan hållas tillsammans i ett större terrarium, men två hanar bör inte hållas tillsammans. Nya djur behöver tid att komma till ro, och ett tätt planterat terrarium med många gömslen minskar stressen. Vildfångade bladsvansgeckor lever i allmänhet kortare än uppfödda, så välj uppfödda djur om du kan få tag på dem. De är svåra att få tag på, eftersom arten är sällsynt i hobbyn.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hos vuxna djur syns könet på de tydliga hemipenisbulorna vid svansroten hos hanen. Hos unga djur är det svårare, men hanen kan ha en svans som liknar ett blad med insektsgnag och en vit tår under ögat, medan honans svans liknar ett friskt blad. Det är tendenser, inte säkra kännetecken, och det finns undantag. Ålder och vikt för avel är inte dokumenterade för *U. ebenaui*. Honor bör i alla fall vara fullvuxna och i gott hull innan de lägger ägg, eftersom äggläggningen tar kalk från dem.

PARNING

U. ebenaui föds sällan upp i fångenskap, och uppgifterna om avel här och under äggläggning och inkubation är lånade från *U. phantasticus*. En sval vilperiod på vintern är avgörande, eftersom ägg och sperma först mognar efter den. Sänk temperaturen som beskrivs under Temperatur, och gör perioden varken för kort eller för lång.

En hane som sätts tillsammans med honor parar sig upprepade gånger och glömmer mat och vatten. Därför bör han tas ut igen senast tre dagar efter att honan har lagt sin äggkull, oavsett om den är befruktad. När honorna vaknar efter vintervilan får de gott om föda och sniglar.

Läs mer: Inkubation av ägg Läs mer: Vintervila och årstider

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

En äggkull består av två runda ägg, som läggs på marken. Äggkullarna kommer med omkring 30 dagars mellanrum, och en hona lägger två till fem äggkullar under en säsong, enstaka upp till sju. Ge honan ett bottensubstrat av fuktig sphagnum eller torvmossa och ett lager löv där hon kan lägga ägg. Äggen är så små att de lätt ryms på ett mynt.

Se till att det finns gott om kalk i fodret under hela säsongen. Små sniglar gör att honans ägg blir ordentligt förkalkade.

INKUBATION

Äggen kläcks efter 90-120 dagar vid 24-25 °C på dagen och 20-21 °C på natten. Använd ett poröst, finkornigt substrat och över 70 % luftfuktighet. Kläckningsprocenten är hög när äggen är väl förkalkade.

Äggen ska inte vändas. Flytta dem försiktigt till en liten äggbox med fuktigt substrat och lufthål.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är ömtåliga strax efter kläckningen, särskilt om luftfuktigheten är för låg, eftersom de då får svårt vid den första hudömsningen och kan dö om de inte får hjälp. Små djur kan hållas i stora bägare eller små lådor med några få tunna kvistar, en växtstickling och hushållspapper eller samma botten som de vuxna. Temperatur och fukt är som för vuxna djur.

Ungar växer snabbt under goda förhållanden och ska matas dagligen med små foderdjur av lämplig storlek. Flytta dem till ett större, naturtroget terrarium när de äter själva och är minst halvvuxna.

Hälsa och vanliga misstag

Uroplatus ebenaui är ömtålig, och de flesta problem beror på värme, torka eller för lite kalk. De typiska felen är:

- Värme över 28 °C, även under några timmar. Det ger stress och kan vara dödligt. Var särskilt uppmärksam på sommardagar.
- Uttorkning, med insjunkna ögon och en vikt svans. Spraya och höj fukten genast.
- Hudömsningsproblem, där rester sitter kvar, särskilt hos ungar. Höj fukten och fukta försiktigt.
- Kalkbrist hos honor efter flera kullar. Ge sniglar och kalk.
- För mycket tillskott av kalk och vitaminer, som visar sig som fettdepåer.
- Stillastående luft och konstant blöt botten, som ger mögel och luftvägsproblem.

Ett friskt djur är lugnt och vaket och har stabil vikt. Sjuka kräldjur döljer det, så väg varje vecka och anteckna foder, hudömsning och beteende. Sök en veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret går ner i vikt, inte äter, har insjunkna ögon eller är slappt.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.